

Ontwikkelingen in verslaggeving 2016

Geïntegreerde verslaggeving, risicobeheersing en governance waren ook in 2016 de belangrijke thema's in de jaarverslagen van beursgenoteerde bedrijven in Nederland. Vooral op het eerste thema komt steeds meer nadruk te liggen. Ondernemingen kijken vooruit, realiseren zich dat duurzaamheidsissues wereldwijd hoog op de agenda staan van stakeholders en anticiperen hierop in hun bedrijfsvoering en verslaggeving door financiële en niet-financiële resultaten in samenhang te presenteren. Jaarverslagen verschijnen daarbij steeds sneller. Ook dit jaar slaagden veel ondernemingen erin hun jaarverslag eerder te publiceren dan in 2015.

In 2016 zagen we ook de:

- herziening van de Corporate Governance Code en nieuwe voorstellen
- voorbereidingen voor nieuwe GRI Sustainability Reporting Standards
- introductie van het Natural Capital Protocol
- EU verplichtstelling van het duurzaamheidsverslag grote ondernemingen vanaf 2017
- vaststelling van nieuwe mondiale duurzaamheidsdoelen.

Snellere publicatie van de jaarcijfers

In 2015 publiceerden AEX- en AMX-bedrijven gemiddeld 50 dagen na het afsluiten van het boekjaar hun jaarcijfers. Dat is twee dagen sneller dan in 2011. De verschillen tussen de bedrijven zijn echter groot: had Unilever slechts 19 dagen nodig om te publiceren, de Egyptische kunstmestproducent OCI deed er 120 dagen over.

Volgens BrightStone Group, het adviesbureau dat de snelheid van publiceren onderzoekt, is een snelle publicatie een belangrijke indicator voor de kwaliteit van de financiële functie binnen bedrijven. Het belang van snelle rapportage neemt ook toe nu van de chief financial officer steeds meer verlangd wordt om vooruit te kijken, te analyseren en te communiceren met de financiële markten. Hoe sneller de afsluiting van het financiële jaar, des te meer ruimte er is voor andere activiteiten.

ASML en Sligro nemen na Unilever de tweede en derde plaats in op de publicatieranglijst. Van deze drie gaf Sligro als eerste de controleverklaring af, gevolgd door ASML en AkzoNobel (respectievelijk 29, 35 en 40 dagen). Gemiddeld verkregen de beursgenoteerde bedrijven 12 dagen na publicatie van het jaarverslag een goedkeurende verklaring van de accountant, na 62 dagen dus. Het verschil tussen de publicatie van cijfers en de goedkeurende verklaring is de afgelopen jaren constant gebleven.

Tot de bedrijven die sinds 2011 de grootste versnelling hebben weten aan te brengen, behoren Unilever, SBM Offshore en TomTom. Zo publiceerde Unilever in 2015 ruim 42% sneller dan in 2011. Bij het verkrijgen van een goedkeurende verklaring scoorden Delta Lloyd, Air France en SBM Offshore de grootste versnelling.

Invloed van de accountant

BrightStone heeft ook gekeken naar de invloed van de accountant. In de omgang met de accountant blijken bedrijven onderling wel sterk te verschillen. Zo gaat het ene bedrijf proactief om met zijn accountant en daagt het hem uit om processen te stroomlijnen, terwijl het andere bedrijf zich juist reactief opstelt en zich meer richt naar de planning van de accountant.

Uiteindelijk onderscheiden de snelle bedrijven zich van de tragere op drie punten. Wat geldt voor de omgang met de accountant geldt ook in bredere zin: cfo's die de beste willen zijn en constant sleutelen aan het publicatieproces scoren over het algemeen het best. Daarnaast is het cruciaal om inzicht te hebben in de processen binnen de onderneming. En ten slotte zijn goede automatiseringssystemen belangrijk voor zowel de kwaliteit als de snelheid van publicatie.

Herziening Corporate Governance Code

In februari is de Monitoring Commissie Corporate Governance Code gestart met een herzieningstraject van de huidige Governance Code.

De voorstellen voor herziening kunnen worden samengevat in de volgende zeven onderwerpen:

1. Meer focus op waardecreatie op de lange termijn

Deze focus verlangt van het bestuur en de raad van commissarissen dat zij duurzaam handelen, door zich bij de uitoefening van de hun toebedeelde taken te richten op langetermijnwaardecreatie en aandacht te hebben voor kansen en risico's. Daarbij moeten ook de belangen van bij de vennootschap betrokken stakeholders mee worden gewogen.

2. Verstevigen van risicomanagement

Voor waardecreatie op lange termijn is een adequaat systeem voor beheersing van risico's onmisbaar. De commissie stelt voor risicobeheersing in de Code aan te scherpen door te verduidelijken wat een adequate beheersing van risico's inhoudt en wie daarvoor binnen de vennootschapsrechtelijke verhoudingen verantwoordelijk is. Ook wordt de positie van de controlefuncties binnen de vennootschap verstevigd.

3. Nieuwe accenten in effectief bestuur en toezicht:

Goede corporate governance vraagt om een zodanige samenstelling van het bestuur en de raad van commissarissen dat de benodigde deskundigheid, diversiteit, vaardigheden en – wat betreft de raad van commissarissen – onafhankelijkheid aanwezig zijn. De commissie stelt voor om in de Code hiervoor nieuwe accenten aan te brengen gericht op effectief bestuur en toezicht. Daarnaast is onder meer specifiek aandacht besteed aan vennootschappen die werken met een *executive committee* en aan het belang van een adequate informatievoorziening. De Code is toegeschreven op vennootschappen met een *two tier board*. De commissie wil een helder handvat bieden hoe de Code toepasbaar is op vennootschappen met een *one tier board*.

4. Introductie van cultuur als expliciet onderdeel van goede corporate governance

Nieuw in de Code is de aandacht voor cultuur binnen de vennootschap. Bepalingen hebben pas waarde als ze worden beleefd, nageleefd en uitgedragen.

5. Beloningen: opgeschoond en vereenvoudigd

In de voorstellen is afgestapt van gedetailleerde bepalingen over beloningen. Beoogd is om de bepalingen terug te brengen naar de kern: eenvoud en transparantie. Beloningen zijn gekoppeld aan waardecreatie op de lange termijn.

6. Relatie met aandeelhouders

Op dit moment vinden er op nationaal en Europees vlak discussies en ontwikkelingen plaats die betrekking hebben op de rechten en verantwoordelijkheden van aandeelhouders. De commissie heeft daarom slechts beperkt wijzigingen aangebracht in de bepalingen van de huidige Code die hierop betrekking hebben.

7. Verduidelijking van eisen aan de kwaliteit van de uitleg

Naleving van de Code is op basis van het 'pas toe of leg uit'-principe. De commissie heeft in de voorstellen een prominente plek gegeven aan de eisen die aan de kwaliteit van de uitleg worden gesteld, waarbij aansluiting is gezocht bij de aanbeveling van de Europese Commissie.

Het voornemen is om de Code later dit jaar in definitieve vorm vast te stellen.

GRI G4 gaat op de schop

Aan het einde van 2016 wil het Global Reporting Initiative (GRI) de volgende generatie voorschriften voor duurzaamheidsverslaggeving publiceren. Van de GRI G4 Sustainability Reporting Guidelines stapt het dan over naar de GRI Sustainability Reporting Standards (SRS), kortweg GRI Standards. De GRI Standards worden aan het einde van dit jaar gepubliceerd. Vanaf 1 januari 2018 moeten ze GRI G4 volledig vervangen. Ondernemingen kunnen de GRI G4 tot 31 december 2017 blijven gebruiken. De opvallendste aanpassing is de indeling in zes verschillende, aan elkaar gerelateerde standaarden, de GRI Standards. Duidelijk herkenbaar hierin is de opbouw van de GRI-tabel: de algemene criteria (SRS 200), die voor de managementbenadering (SRS 300) en vervolgens de criteria voor de economische (SRS 400), milieu-gerelateerde (SRS 500) en sociaal-maatschappelijke (SRS 600) indicatoren. Het allereerste deel, SRS 100: Foundation, gaat onder andere over de te hanteren verslaggevingsprincipes en voorwaarden om aan de GRI Standards te voldoen. Inhoudelijk blijven de criteria en verslaggevingsprincipes uit GRI G4 grotendeels behouden in de GRI Standards.

Introductie Natural Capital Protocol

We zien dat bedrijven – onder druk van de overheid en beleggers – langzaam maar zeker rapporteren over de natuur als bron van kapitaal en als kostenpost. Puma was bijvoorbeeld een van de eerste bedrijven die het beslag op het milieu in euro's rapporteerden. De lancering van het [Natural Capital Protocol](#) begin juli 2016 moet ondernemingen aansporen tot milieuvriendelijker gedrag, en sluit zo aan bij de aandacht voor de langere termijn. Het protocol moet de wereldwijde standaard worden voor het in kaart brengen van de impact die een onderneming heeft op het milieu. Deelnemers zijn onder andere Shell en Akzo.

Het protocol is gemaakt in de vorm van een stappenplan hoe het milieu in de bedrijfsvoering te integreren. Een belangrijk onderdeel is het in kaart brengen van de werkelijke kosten van het gebruik van grondstoffen en van vervuiling. Met andere woorden: wat zijn de financiële consequenties van de ecologische voetafdruk? De deelnemende bedrijven denken dat bedrijven op langere termijn steeds vaker de rekening van milieuschades krijgen gepresenteerd. Door de milieubelasting goed in kaart te brengen, kunnen ze op tijd milieuvriendelijker produceren. In Europa worden grote concerns en organisaties vanaf 2017 verplicht te rapporteren over het milieu in het jaarverslag.

EU verplicht bedrijven tot duurzaamheidsverslag

De grootste bedrijven van Nederland moeten vanaf 2017 verplicht openheid geven over milieu- en maatschappelijk beleid. Dat komt voort uit het besluit van de Europese Raad dat bedrijven met meer dan 500 medewerkers vanaf 2017 niet alleen over financiële, maar ook over niet-financiële zaken moeten rapporteren.

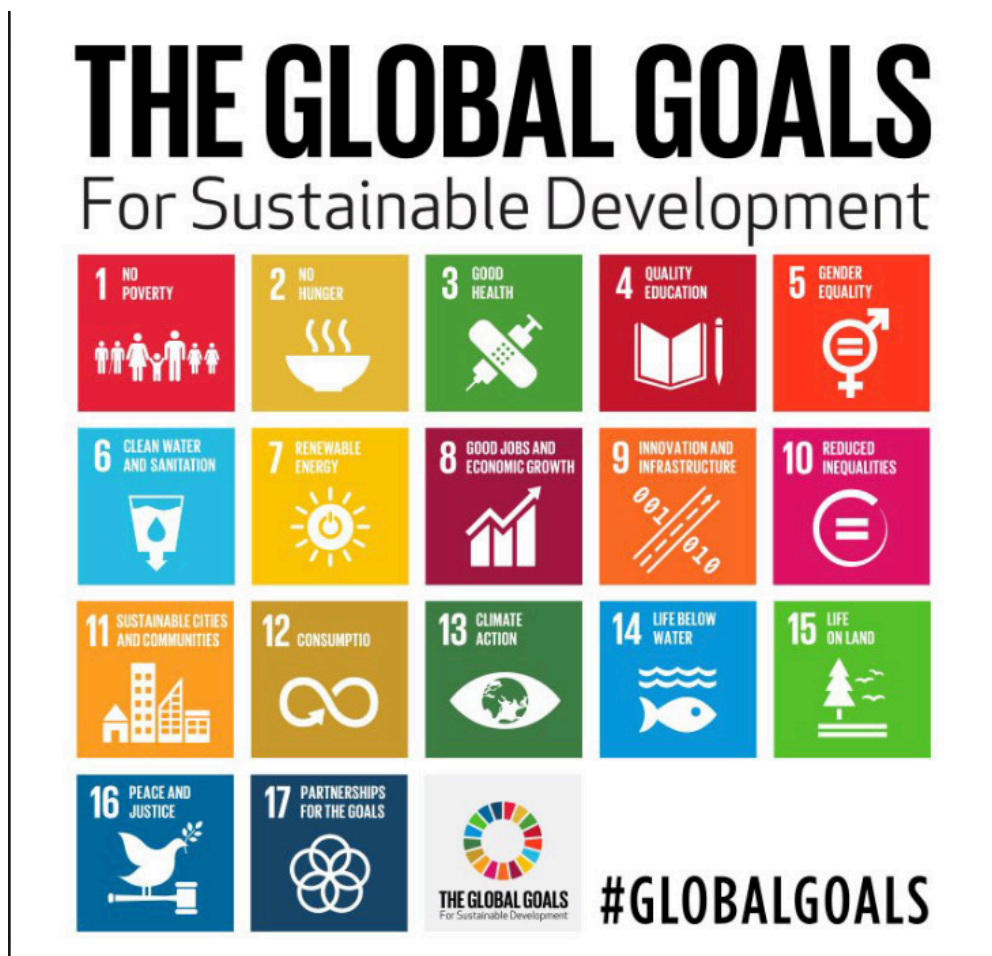
De Nederlandse overheid geeft invulling aan deze rapportageverplichting met de bestaande [Transparantiebenchmark](#). De bedrijven die te maken krijgen met de nieuwe Europese regels zitten ook in de benchmarkgroep die de kwaliteit van de jaarverslagen van de 500 grootste Nederlandse bedrijven met elkaar vergelijkt. In Nederland vallen ongeveer 100 bedrijven onder de nieuwe wetgeving; op Europees niveau zullen dat er zo'n 6.000 zijn.

Nieuwe Mondiale duurzaamheidsdoelen: Sustainable Development Goals

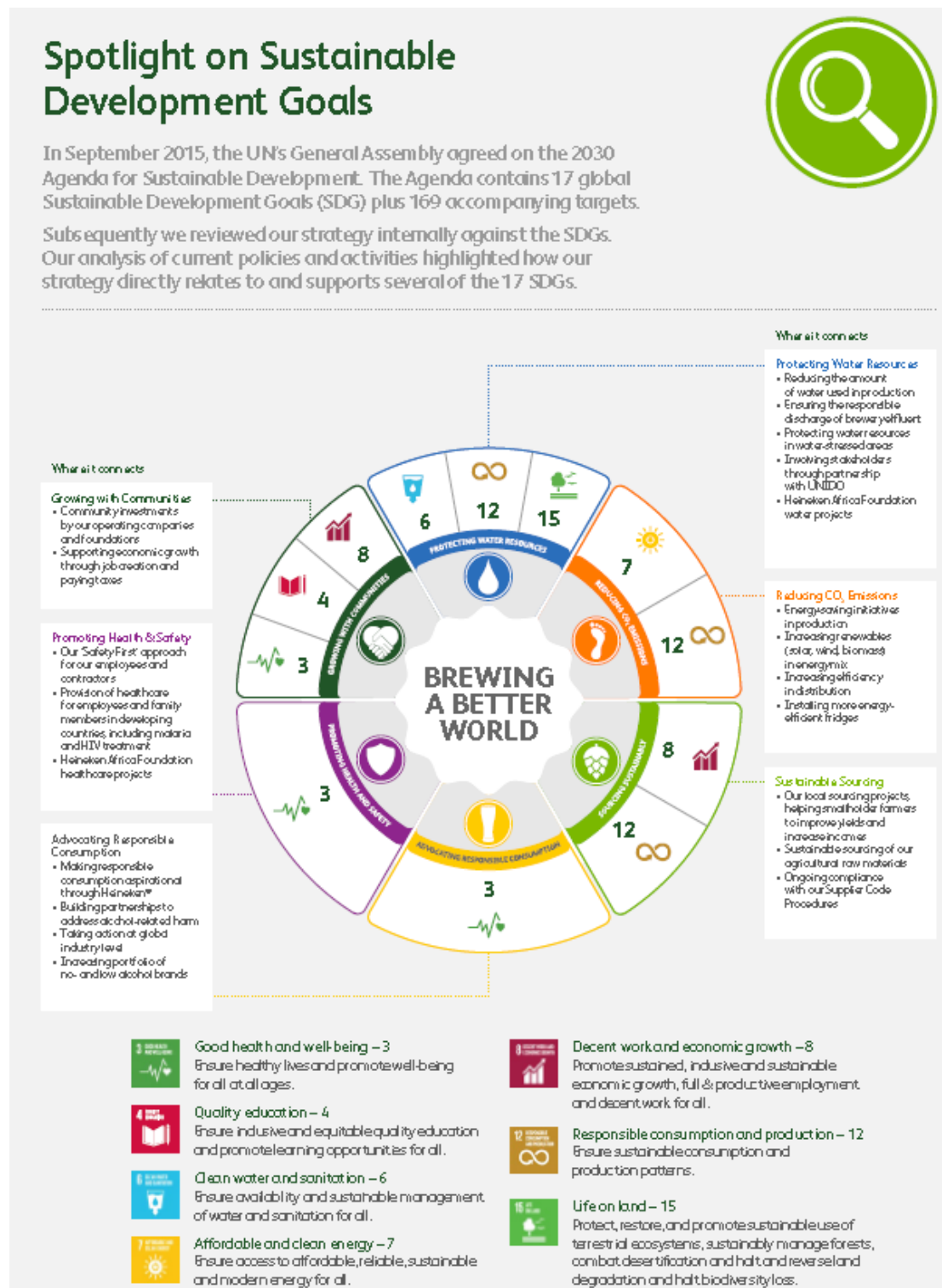
Op 25 september 2015 zijn in VN-verband de [Sustainable Development Goals](#) (SDG's) vastgesteld. Deze doelen voor duurzame ontwikkeling gelden voor alle landen, dus ook voor Nederland, en moeten in 2030 gehaald zijn. De 17 hoofddoelstellingen en 169 subdoelstellingen vormen het belangrijkste internationaal duurzaamheidskader voor de komende 15 jaar. Van de 17 SDG's zien Nederlandse ondernemers vooral een rol voor zichzelf op het vlak van duurzame consumptie en productie (doel 12). Andere populaire doelen zijn milieubescherming (doel 15), klimaatverandering (doel 13) en goede banen en economische groei (doel 8).

De 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zijn in het Nederlands als volgt verwoord.

1. Beëindig armoede overal en in al haar vormen.
2. Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw.
3. Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden.
4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen.
5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes.
6. Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen.
7. Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen.
8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen.
9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.
10. Dring ongelijkheid in en tussen landen terug.
11. Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.
12. Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen.
13. Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden.
14. Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen.
15. Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen duurzaam, bestrijd woestijnvorming en landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.
16. Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instelling.
17. Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling.

Een aantal bedrijven hebben in hun verslag al een link gelegd met de SDGs. Een voorbeeld hiervan is Heineken.

De acht multinationals van de Dutch Sustainable Growth Coalition (DSGC) – AkzoNobel, DSM, Friesland Campina, Heineken, KLM, Philips, Shell en Unilever – pleiten voor integratie van de UN Sustainable Development Goals, in de langetermijnbedrijfsvoering van ondernemingen.

Bijlage

Voorgenomen aanpassingen in de GRI

1. Van richtlijn en handleiding naar zes standaarden

In de nieuwe GRI wordt de stap gemaakt naar een indeling in zes verschillende, aan elkaar gerelateerde standaarden, de GRI Standards. Duidelijk herkenbaar hierin is de opbouw van de GRI-tabel: de algemene criteria (SRS 200), die voor de managementbenadering (SRS 300) en vervolgens de criteria voor de economische (SRS 400), milieu-gerelateerde (SRS 500) en sociaal-maatschappelijke (SRS 600) indicatoren. Het allereerste deel, SRS 100: Foundation, gaat onder andere over de te hanteren verslaggevingsprincipes en voorwaarden om aan de GRI Standards te voldoen. Inhoudelijk blijven de criteria en verslaggevingsprincipes uit GRI G4 grotendeels behouden in de GRI Standards.

2. Uniformiteit en gebruiksvriendelijkheid

Naast de zesdeling kent de inhoud een verregaande uniformering. Elke standaard begint met een uitgebreide introductie, gevolgd door de inhoudelijke verslaggevingscriteria. Elk verslaggevingscriterium kan weer bestaan uit drie typen content: verplicht om op te nemen of te volgen ('shall'), aanbevolen om op te nemen ('should') en aanvullende toelichtingen hoe dit in het verslag op te nemen ('can'). Met de nieuwe structuur en het onderscheid tussen verplichte en aanbevolen criteria wil GRI de helderheid van haar verslaggevingsvoorschriften vergroten. Hervordering van de inhoud, aanvullende toelichtingen per criterium en vereenvoudigd taalgebruik moeten de GRI Standards meer gebruiksvriendelijk maken.

3. Core, Comprehensive én SRS-Referenced

De twee varianten om aan GRI te voldoen, Core of Comprehensive, blijven bestaan. Alle zes GRI Standards zullen voor beide varianten moeten worden gevolgd. Kun je bij het opstellen van het verslag niet alle zes GRI Standards toepassen of maar delen ervan, dan wordt de mogelijkheid van een derde variant geboden: SRS-Referenced. In het duurzaamheids- of geïntegreerde verslag vermeld je de toegepaste variant: Core, Comprehensive of SRS-Referenced.

De sectorspecifieke richtlijnen blijven bestaan. Maar het zal niet langer nodig zijn om ze toe te passen om aan de GRI Standards te voldoen. Dit geldt voor zowel Core als Comprehensive.

4. Nadruk op managementbenadering

SRS 300: Management Approach bevat de verslaggevingsvoorschriften voor het beschrijven van de wijze waarop elk belangrijk duurzaamheidsonderwerp wordt gemanaged door de verslaggevende organisatie. GRI wil flexibiliteit bieden bij de verslaggeving hierover. Zo schrijft SRS 300: Management Approach voor om dezelfde managementinformatie te combineren voor een groep van duurzaamheidsonderwerpen uit de materialiteitsmatrix. En legt ze uit hoe je een onderwerp dat (nog) niet bewust wordt gemanaged toch goed kunt toelichten in het verslag.

De managementbenadering (DMA in GRI G4) krijgt een eigen en daarmee duidelijke plek in de GRI Standards. Dit deel, SRS 300: Management Approach, zal ook volledig toegepast moeten worden om met het maatschappelijke verslag aan de GRI Standards te voldoen, zowel voor de variant Core als de variant Comprehensive. Ten slotte moet SRS 300: Management Approach worden toegepast in combinatie met de standaarden SRS 400, 500 en 600 voor de indicatoren, zodat voor elk duurzaamheidsonderwerp gerapporteerd wordt over zowel de managementbenadering als over de daarbij horende indicatoren.

Zo wordt het met de GRI Standards duidelijker dat er transparant over de managementbenadering van duurzaamheidsonderwerpen gerapporteerd moet worden. Tegelijkertijd wordt hiervoor de nodige flexibiliteit geboden en de combinatie gezocht met onderwerp specifieke indicatoren. Deze drie ingrediënten samen kunnen zorgen voor betere en meer volledige toelichtingen in toekomstige maatschappelijke verslagen. Deze vernieuwing zou ook een belangrijke impact kunnen hebben op meer bewuste implementatie van duurzaamheidsbeleid, als startpunt voor het ontwikkelen van de benodigde te rapporteren managementinformatie.

5. Ruimte voor andere duurzaamheidsonderwerpen

Voor het bedrijf en haar stakeholders belangrijke duurzaamheidsonderwerpen kunnen bedrijfs- of sectorspecifiek zijn en niet worden genoemd in de (sectorspecifieke) GRI-voorschriften. De GRI Standards worden zo aangepast dat in het verslag een volledig overzicht moet worden gegeven van alle materiële duurzaamheidsonderwerpen. Dus ook van de duurzaamheidsonderwerpen die niet in de GRI Standards worden genoemd. Met daarbij een beschrijving van de wijze waarop ze worden gemanaged: uit SRS 100: Foundation blijkt dat dit ook wordt verwacht voor de bedrijfs- of sectorspecifieke onderwerpen.

6. Eigen opzet GRI-tabel

Logischerwijs vervalt hiermee het vaste format voor de GRI-tabel. Die kan straks zo opgesteld worden dat alle duurzaamheidsonderwerpen erin terugkomen, ook de bedrijfs- of sectorspecifieke onderwerpen die niet door GRI zelf voorgeschreven worden. Een apart voorschrift voor de GRI-tabel blijft bestaan, maar met minimale vereisten en een voorbeeldtabel ter referentie.